

OBSAH

S poděkováním pánům Košuličovi, Michalovi a dalším lesníkům, kteří mi pomohli otevřít stránky o životě lesa.

Jan Metzl

Ministerstvo životního prostředí

Vychází s podporou Ministerstva životního prostředí.
Kniha nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Text © Jan Metzl, Milan Košulič st., 2018
© FSC ČR, 2018
Fotografie na obálce © David Charouz

ISBN 80-239-6766-5

Předmluva.....1
Předmluva k 5. vydání.....3
Úvod.....4

VÝCHODISKA.....6
1. Co rozumíme pod pojmem „přírodě blízké obhospodařování lesa“?.....6
2. Zaručuje současné lesní hospodářství podle zákona trvalou udržitelnost?.....7
3. Vznikla myšlenka trvalé udržitelnosti právě v lesnictví?.....8
4. Co si představujeme pod pojmem „šetrné obhospodařování lesa“?.....9
5. Proč máme les obhospodařovat přírodě blízkým způsobem?.....10
6. Lze považovat podrostní způsob hospodaření za přírodě blízký?.....11
7. Jak se lesy obhospodařovaly v minulosti?.....13
8. Proč nemůže být boreální les příkladem pro obhospodařování lesa střední Evropy?.....14
9. Ovlivňují globální klimatické změny lesy a jejich funkce?.....15
10. Ovlivňují lesy globální změnu klimatu?.....16
11. Co je to adaptace a mitigace lesních porostů na globální klimatickou změnu?.....17
12. Jak dochází ke krizi smrkových porostů?.....18
13. Jaká cesta k ozdravení lesa se nabízí?.....20
14. Proč lesníci neuskutečňovali revitalizaci lesů již dříve?.....21
15. Jaká ponaučení lze čerpat ze studia pralesů?.....22
16. V pralesích ale netěžíme dřevo!.....23
17. Jaký význam má pro lesníka znalost základních poznatků z populační a evoluční genetiky?.....23
18. Jak probíhá vývoj v rámci „velkého“ vývojového cyklu?.....25
19. Jak probíhá vývoj v rámci „malého“ vývojového cyklu?.....25

STRATEGIE.....27
20. Jaké předpoklady mají zásadní význam pro bezholosečné hospodaření?.....27
21. Jaký je cíl obhospodařování lesa přírodě blízkým způsobem?.....28
22. Můžeme vůbec naše lesy obhospodařovat přírodě blízkým způsobem?.....29
23. Jaká stanoviště jsou nejbodnější pro uplatnění přírodě blízkého hospodaření?.....30
24. Jakou cestu zvolit v porostech přicházejících do obnovní třídy pro přechod z pasečného lesa věkových tříd do lesa obhospodařovaného přírodě blízkým způsobem?.....31
25. Jak postupovat při výběru vhodných porostů, když z objektivních příčin nemohu přejít na tento způsob (přírodě blízké hospodářství) na celé ploše lesního majetku?...33

26. Co nám může usnadnit lesnické plánování při přechodu na les blízký přírodě?.....	34
27. Které porosty musíme ze zamýšleného obhospodařování přírodě blízkým způsobem vyloučit?.....	35
28. Smrk – dřevina budoucnosti?.....	36
29. Co můžeme převzít při hospodaření přírodě blízkým způsobem z lesa věkových tříd?.....	37
30. Jaký je rozdíl mezi holosečí a výběrem?.....	38
31. Holosečné hospodářství ale zná několik způsobů krycí ochrany proti větru.....	39
32. Je možné si představit vývoj a budoucí obraz lesa po provedených zásazích?.....	40
OBNOVA LESA.....	42
33. Na jakém základě můžeme (máme) zakládat smíšený les?.....	42
34. Jaké dřeviny máme kultivovat v přírodě blízkých lesích?.....	43
35. V přirozených podmínkách nedochází k ostálování holin klimaxovými dřevinami?.....	44
36. Zachování genofondu je přece dominantním zájmem lesnictví?.....	46
37. V přirozeném lese ale také vznikají holiny až do velikosti 0,5 ha?.....	47
38. Jak postupovat přírodě blízkým způsobem na kalamitních holinách?.....	48
39. Je ekonomicky rentabilní využití přípravných dřeviny na kalamitních holinách?.....	53
40. Jak postupovat při zalesňování zemědělských půd?.....	54
41. Za jakých předpokladů můžeme využívat přirozenou obnovu?.....	55
42. Jak postupovat v porostech, kde se přirozená obnova nedostavila?.....	56
43. Kdy může být přirozená obnova méně efektivní nebo umělá obnova dokonce efektivnější než obnova přirozená?.....	58
44. Jakou zvolit ochranu proti škodám zvěří při podsadbách?.....	59
45. Jak se vyrovnáme s druhovou chudobou lesů?.....	60
46. Jak řešit vliv zvěře na přirozenou obnovu?.....	62
47. Jakými dřevinami a jak probíhá přirozená obnova?.....	63
48. Jak se vysvětluje cyklické střídání dřevin a lepší zmlazování pod clonou určité dřeviny?.....	64
49. Zatím se zabýváme smrkovými porosty. Lze strategii přirozené obnovy pod clonou jiné dřeviny použít i u jiných dřevin, např. jedle?.....	65
50. Jak postupovat v porostech, kde jedle chybí?.....	68
51. Jak postupovat v bukových porostech?.....	69
52. Jak postupovat v dubových porostech?.....	70
53. Jak postupovat v monokulturách borových porostech?.....	72
54. Jak zajistit účast přimíšeného javoru, jasanu, lípy, třešně a jilmu?.....	73
VÝCHOVA.....	74
55. Jaké výhody jsou spojeny s autoreprodukci a autoredukci?.....	74

56. Jak probíhá autoredukce hustoty zmlazení?.....	76
57. Jak vychovávat mlaziny z umělé obnovy?.....	77
58. Jakými probírkovými způsoby připravujeme porosty pro převod?.....	79
59. Čím se vyznačuje strukturální probírka?.....	80
60. V čem je kouzlo skupinové probírky?.....	82
61. Čím se vyznačuje kombinace skupinové a strukturální probírky?.....	83
62. Jaká je intenzita strukturální probírky ve smrčině?.....	84
63. Přispívá úroňová probírka k strukturalizaci porostu a prodloužení korun?.....	86
64. Není strukturální probírka vlastně podobná probírce Voropanovově, Borggreveho nebo Něstěrovově?.....	87
65. Jaká je nevýhoda tzv. odstupňované výchovy smrčin?.....	87
66. Jaký vliv má intenzita probírek na rozsah škod?.....	88
67. U strukturální probírky se setkáváme s pojmem C-stromů. Čím se vyznačují?.....	89
68. Jak souvisí nároky smrku na světlo a tloušťková a výšková diferenciací?.....	90
69. Jak postupovat v labilních porostech?.....	91
70. Jak se vyvíjí štíhlostní koeficient v lesích obhospodařovaných přírodě blízkým způsobem?.....	93
TĚŽBA ZRALOSTNÍM VÝBĚREM.....	94
71. Kdy a jak se čeští lesníci dozvěděli o těžbě cílových tlouštěk a co je na této strategii tak zaujalo?.....	94
72. V jakých porostech můžeme zahájit těžbu cílových tlouštěk?.....	95
73. Jak vybíráme cílové stromy, abychom co nejvíce podpořili produkci i stabilitu?.....	96
74. Neprojevuje se i ztráta neplodnějších úroňových stromů těžbou C stromů?.....	97
75. Jak stanovujeme optimální cílovou tloušťku?.....	98
76. Bude ale na tak tlusté dřevo odbyt?.....	101
77. Při těžbě tlustých stromů ale dojde ke škodám na podrostlých mlazinách.....	102
78. Lze uplatňovat výběrovou seč i v lanovkových terénech?.....	103
79. Lze porovnat přírůstovou a hodnotovou produkci při různých těžebních postupech?.....	104
80. Jak se odchylky od přirozeného růstového rytmu stromu projevují v jeho vývoji?.....	104
81. Je nutné v dolní porostní vrstvě provádět umělé vyvětvování?.....	105
82. Řeší struktura a textura lesa také stabilizační problémy?.....	106
83. Nemusíme se v silně rozvolněných smrčinách obávat jejich rozvrácení větrem?.....	107
84. Je zpřístupnění porostů náročné?.....	108
85. Co je smyslem podružného porostu a v jakých porostech o něj máme usilovat?.....	108
86. Je možné přejít rychlejším tempem na přírodě blízký les z lesa věkových tříd?.....	110
87. Kdy bychom měli provádět „sklizeň“ dřeva (obnovní těžbu)?.....	112
88. Zvyšuje prodloužení obnovní doby riziko hnilob?.....	113
89. Co brání obecné použitelnosti obhospodařování lesa	

<i>přírodě blízkým způsobem?</i>	113
90. <i>Jak se odvozuje těžební etát?</i>	115
91. <i>Na Valašsku, Jablunkovsku a na některých dalších lokalitách lze stále ještě vidět téměř výběrné lesy. Co je příčinou?</i>	116
92. <i>Usiluje těžba cílových tlouštěk o vznik výběrného lesa?</i>	116
ZÁVĚR	121
93. <i>Kdy mohu v lese uvidět výsledky své práce?</i>	121
94. <i>Na lesnické škole jsme se však učili většinou něco jiného než základy přírodě blízkého obhospodařování lesa.</i>	122
95. <i>Přírodě blízké hospodaření má za úkol mimo jiné pečovat i o biodiverzitu?</i>	123
96. <i>Co dělat pro zlepšení vodohospodářské funkce lesa?</i>	124
97. <i>Je přírodě blízké hospodaření náročné pro lesníky a lesní dělníky?</i>	125
98. <i>Je přírodě blízké hospodaření lesa spojeno i s přírodě blízkým obhospodařováním zvěře?</i>	126
99. <i>Co říkal, kromě jiného, náš propagátor těžby cílových tlouštěk Ing. Košulič st. k této metodě?</i>	127
100. <i>Jak jsem se stal zastáncem přírodě blízkého hospodaření?</i>	128
<i>Desatero přírodě blízkého obhospodařování lesa.</i>	131
<i>Doslov.</i>	132
<i>Výklad některých pojmů.</i>	133
<i>Literatura.</i>	135
<i>FSC – dobré pro les, dobré pro lidi.</i>	138
<i>FSC – zaručeně šetrné dřevo.</i>	139
<i>100 otázek a odpovědí k obhospodařování lesa přírodě blízkým způsobem.</i>	140

Předmluva

My lesníci máme všichni stejný cíl, jen cestami k němu jdeme různými. Ovlivnila nás škola a první učitelé v praxi, proto vedou ty naše cesty většinou koridorem vymezeným konzervativní lesnickou tradicí, která nepřipouští větší vybočení z pravidel. Žijeme v přesvědčení, že změna generacemi ověřených metod hospodaření, ba i pouhá pochybnost o nich je prohřešek proti lesu a také proti stavovské cti.

Tak se lesnictví pod vlivem upřímné odpovědnosti hospodářů točí v bludném kruhu, kde mu stará pravidla původně daná ve prospěch lesa ve skutečnosti dávno neprospívají. Mnoho lesníků už ví, že v prudce změněných podmínkách života na Zemi se něco podstatného musí změnit. A měli by také vědět, že první na radě jsou ti, kdo mají Zemi na starosti, kdo ji obhospodařují, že tedy oni patří mezi ně. Jestli uznáme, že náš křehký umělý les je nemocný, je načase připustit, že i my s tím máme něco společného. Možná právě to podstatné.

Nastal čas nutných pochyb o pravdách, jež jsme nezměnili přes dvě stovky let. Nestojí to za zamyšlení?

Každý to máme v sobě, tu obavu z nového, tu předběžnou opatrnost, abychom něco nepokazili. Jenže ona je ta změna nezbytná. V zájmu zachování půdy, čisté vody, dýchatelné atmosféry. A také v zájmu aspoň té současné, tak již dost ochuzené, ale stále zázračné společnosti lesních rostlin a živočichů. Ta změna musí přijít, musíme se pokusit o rychlé obnovení nebezpečně narušené přírodní rovnováhy. Času je málo.

Co kdybychom se o krok vrátili a znovu za sebe nechali pracovat přírodu? S tou její důkladností, s tou pomalostí vývoje, která skrz nestejnou věk a vrstevnatost vede ke stabilitě lesa, jak se o tom můžeme poučit ve zbytcích dosud přirozených lesů. A stabilita lesa, ta vede jednoznačně k trvalosti poskytovaných užitků, včetně produkce dřeva.

Kámen úrazu je v tom, že jít směrem k lesu skutečně blízkému přírodě znamená odbočit z vyježděných kolejí, rezignovat na zaběhnutý pořádek dosavadního lesnictví zcela podřízeného dělení lesa do věkových kategorií, zatímco příroda si žádá kategorie vývojové. To v myslí lesníka může

vyvolat nepředstavitelnou revoluci, něco jako velezradu, to může znamenat pohrdání tradicí, ba ještě víc, zradu vlastních po léta nezměněných názorů.

Není však chyba odmítat nové, o němž se na příkladech hospodaření osvědčených lesníků můžeme přesvědčit, že je lepší než staré?

Teď zde máme jednu z mála publikací, jež ukazují cestu. Můžeme mluvit o štěstí, že celoživotní posedlost lesem nedovolila dvojici známých lesnických autorů nechávat si své znalosti pro sebe, že se rozhodli přinést zajímavou formou otázek a odpovědí námět k přemýšlení lesníkům, kteří horují pro pěstění lesa blízkého přírodě a něco pro to i konají. Knížka však dodá odvalu také těm, kteří vidí nutnost změn a ještě se nerozhodli. Určitě do ní nahlédnou i lesníci, kteří se jen nezávazně chtějí dozvědět něco nového. Třeba se chytí.

Jaroslav Veškrna

Předmluva k 5. vydání

Od prvního vydání knížky v roce 2006 uplynulo krátkých 12 let, během nichž se však událo v lesnictví velmi mnoho. Vznikl Národní lesnický program, po dlouhých diskusích byl schválen vládou v roce 2008. Byl vypracován a vládou schválen Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (2017). Především ale nastal dramatický vývoj přímo v našich lesích, které prudce zareagovaly na extrémní sucho v roce 2015, když před tím z mnoha důvodů plíživě chřadly. Co se však za ty roky nezměnilo, nebo se mění jen velmi pomalu, je převažující přístup k hospodaření v lesích jako k továrně na dřevo, chronické problémy s přemnoženou zvěří a zastaralá lesnická legislativa.

Přesto přibývá lesníků, kteří změny chtějí, vědí jak na ně a dokázali je i prakticky zahájit. Svědčí o tom například zájem o členství v Pro Silva Bohemica, spolku sdružujícím zájemce o přírodě blízké hospodaření. S potěšením také sledujeme trvalý zájem o naši knížku. Když přišla v roce 2018 nabídka ze strany FSC ČR k opakovanému vydání knížky, rádi jsme se ujali její aktualizace. I když se na tom již nemohl podílet jeden ze spoluautorů, jeho syn jej snad alespoň trochu nahradil.

Nemuseli jsme měnit mnoho. Nahradili jsme otázku č. 28 zcela jiným textem týkajícím se otázky, zda smrk skutečně může být onou „dřevinou budoucnosti“, na kterou by měli vlastníci spoléhat jako na nezvratitelný fakt. V otázkách týkajících se strukturální probírky jsme snížili požadavek na počty cílových stromů na základě nových zkušeností. Přidali jsme několik otázek týkajících se globální změny klimatu a některé otázky byly sloučeny, tak aby v knize zůstalo 100 otázek a odpovědí. Další změny měly většinou charakter jazykové korektury a nezměnily podstatně význam textu.

Jan Metzl a Milan Košulič ml.

září 2018

Úvod

Na přelomu 20. a 21. století je svět sužován terorismem, epidemiemi a živelnými pohromami. Neberou konce. Připomínají biblickou apokalypsu, ba někde a někdy Sibylou předpovídaný „konec světa“. Samotní lidé tyto bědy zmnožují svým zlým zacházením s přírodou. Ovzduší zamořují zplodinami svých činností, nešetrně využívají lesy, často je přímo ničí na velkých plochách. Smutné je i to, že mnozí samotní lesníci na tom mají svůj podíl vědomě i nevědomě chybným obhospodařováním jim do péče svěřených lesů. A lepší, přírodě blízké správy lesů se právě týká tento útlý spisek.

Jako lesníci hluboce zahledění do představ, jak zlepšit stav našich lesů ve společný prospěch a jejich užitky zachovat i pro příští generace, jsme byli uchopeni nutkavou potřebou sdělit je i svým lesnickým kolegům a přátelům. Proto vznikl tento spisek. Z potřeby sdělit, že jsme součástí jedné velké lidské rodiny, jejíž existence je nesmírně závislá i na lesích a lidech, kteří je spravují; z pocitu, že les je našim společným ekosystémem, vydávajícím velké množství plodů, o který je nutné pečovat s vysokou znalostí věcí. Již dost dlouho se ví, že to lze konat „způsobem blízkým přírodě“, tj. v podstatě ekologicky s respektováním přírodních zákonitostí, vazeb a procesů vlastních přirozenému běhu věcí v lesní přírodě. Ještě jeden důvod k napsání tohoto spisku nemůžeme zatajit: že k naší lítosti stále v naší praxi nacházíme dost příkladů „nechutenství“ k ekologickému lesnictví, že typické pasečné, ba přímo holosečné hospodářství u nás „vymírá“ pomalu a jakoby nerado. A skutečnost, že stopy toho lze nacházet stále v mnoha holosečích, hlavně pak v důsledcích v podobě vysokých nahodilých těžeb. Cestu k nápravě vidíme spolu s řídkou řadou stoupců ekologického lesnictví právě v přestavbě lesního hospodářství na „přírodě blízké“. Chceme přesvědčit co nejvíce kolegů, a to i těch mladých, u nichž se to nezdařilo již ve škole.

Dlouho jsme hledali způsob, jak vyjádřit naše doporučení stručně, srozumitelně a čtivě, přitom říci to nejdůležitější, prostě přijatelně pro širokou obec „normálních“ lesníků. Rozhodli jsme se pro formu otázek

a odpovědí. Není to původní myšlenka, ale snad dobrá. A také hodně stará. Již v roce 1793 sáhl k téže formě Václav Eliáš Lenhart v knize nazvané „Zkušené naučení osetí lesův“, nově zdařile vydaném (2003) Českou zemědělskou univerzitou v Praze, jako ušlechtilý počín z úcty k našim lesnickým předkům a pro poučení i potěšení ze starobylé formy naší mateřštiny.

Jako neliteráti jsme měli těžkou úlohu. V literatuře hledat a najít dobré i špatné příklady ekologicky správné i chybné formy péče o naše lesy. Z toho vybírat a spolu s našimi vlastními zkušenostmi a znalostmi lesa zpracovat syntézu. Zda se nám to zdařilo, je plně na úvaze našich čtenářů. Netvrdíme, že ve všem máme tu jedinou pravdu. Pokud „věci“ umožňují několik výkladů, což je v lese za bezpočtu proměnlivých situací a podmínek často možné, a my volíme výklad ekologický, pak doufáme, že se v zásadě hrubě nemýlíme. Rádi však vyslechneme každou připomínku k názorům, o nichž se laskavý čtenář domnívá, že jsme jimi pochybili.

Autoři

VÝCHODISKA

1

Co rozumíme pod pojmem „přírodě blízké obhospodařování lesa“?

Existuje více výkladů tohoto pojmu, ale dle našeho soudu nejvýstižnější je tento: obhospodařování lesa přírodě blízkým způsobem předpokládá respektovat biologické a ekologické nároky dřevin, využívat přirozené růstové procesy odpovídající přírodní dynamice vývoje ekosystému a vytvářet členitou prostorovou a věkovou strukturu včetně pestré biodiverzity, reprezentované také výskytem zvláště chráněných nebo ohrožených druhů rostlin a živočichů. Není to jen samotné zakládání smíšeného lesa s přirozenou druhovou skladbou, odpovídající stanovištním podmínkám, a využívání přirozené obnovy; důležité je bezholosečné obhospodařování lesa. Přírodě blízké porosty se od lesů přírodních liší zpravidla menší druhovou pestrostí, méně výraznou nestejnověkostí a jednodušší prostorovou skladbou.

Přírodě blízké lesní hospodářství není specificky definovaným systémem s jednoznačně kategorizovaným obsahem. Využívá všechny hospodářské způsoby a jejich formy, které nejlépe podchycují dynamiku lesa dané dřevinné skladby a usměrňují ji ve smyslu polyfunkčních cílů. Jelikož přírodnímu lesu není cizí ani holá plocha – paseka, na kterou je v lesním ekosystému vázána řada rostlinných i živočišných druhů, nemůže být paseka cizí ani lesu přírodě blízkému. Zdaleka však v něm nejde a jít nemůže o široké využívání obnovní těžby holosečným způsobem. To je naopak středoevropskému lesu blízkému přírodě cizí. Shora uvedená

zmínka o bezholosečném hospodářství jako nutné součásti přírodě blízkého lesního hospodaření je proto správná. Připustit lze jen malý rozsah „malých“ holých ploch – pasek do velikosti cca 0,5 ha, výjimečně větších. Součástí nepřehledné, maloplošné mozaiky jednotlivých porostních stadií závěrečného typu lesa je totiž logicky i holá plocha, a to právě zpravidla do uvedených výměr cca 0,5 ha. Jelikož však současné, převážně jehličnaté lesy se smrkem jako hlavní dřevinou jsou soustavně postihovány nejruznějšími kalamitami spojenými se vznikem holých ploch, a bezpochyby tomu tak ještě dlouho bude, není z bioekologických důvodů zdaleka potřebné vytvářet holiny ještě úmyslnými těžbami.

Přírodě blízké obhospodařování lesa lze považovat za vyšší stupeň trvale udržitelného hospodaření v lese.

Poznámka k terminologii: Pojem „přírodě blízký les“ zde používáme pro les jako výsledek přírodě blízkého hospodaření, tj. les, ve kterém se hospodaří. Jiní autoři však užívají tohoto pojmu v poněkud jiném významu, totiž jako les, který má druhovou skladbu odpovídající stanovišti, ale jednodušší strukturu než les původní (prales) a vznikal pod vlivem hospodaření, ale nadále se v něm víceméně nehospodaří a les směřuje samovolnými autoregulačními procesy k vyšším stupňům přirozenosti. Více viz <http://pralesy.cz/databanka-terminologie>.

2

Zaručuje současné lesní hospodářství podle zákona trvalou udržitelnost?

Podstatou trvale udržitelného hospodaření v lesích je využívání lesů takovým způsobem a v takovém rozsahu, že jejich stabilita, biodiverzita, produkční schopnost, regenerační kapacita, vitalita a schopnost plnit uži-

tečné funkce lesa zůstanou trvale zabezpečeny pro příští generace. K tomu nutno dodat, že k dosažení uvedených cílů je třeba dlouhodobě zachovávat přirozené ekologické a genetické vlastnosti lesních dřevin, mj. zejména přirozený růstový rytmus a genotypovou strukturu populací lesních dřevin.

Podle našeho názoru jsou některé současné právní úpravy hospodaření v lesích pod úrovní ekologického minima; to znamená, že trvalou udržitelnost hospodaření v lesích zaručují více či méně problematicky, či ji přímo zjevně nezaručují. Například se připouští holosečná těžba 1 ha, ale i 2 ha na základě povolení orgánu státní správy lesů, a to bez omezení co do celkového rozsahu holosečí na LHC, omezuje se podíl pomocných dřevin při obnově na pouhých 15 % (stav před novelou vyhl. č. 83/1996 Sb) a přímo se vyžaduje obnova klimaxových dřevin včetně jedle a buku i na holinách, připouští se kultivovat jen 500 ks/ha odrostků bez dalšího omezení, tzn. bez použití výplňových dřevin, čímž jde o zjevný nesoulad s principy přírodě blízkého obhospodařování lesa. To znamená, že lesní zákon ČR neumožňuje zajištění elementárních ekologických a biologických předpokladů k trvale efektivnímu plnění všech funkcí lesů, protože připouští i taková opatření, která poškozují bioekologické a genetické vlastnosti klimaxových dřevin jako hlavních nositelů požadovaného stavu lesních ekosystémů a jejich funkcí.

Na zákon navazující vyhlášky spoluvytvářejí systém umělého obhospodařování lesů od výsadby až po vytěžení v mýtním věku. V důsledku se udržují unifikované plantážnické způsoby hospodaření, jako by nešlo o les, ale o kukuřičné pole. Přírodní procesy se ignorují.

3

Vznikla myšlenka trvalé udržitelnosti právě v lesnictví?

Je pravda, že to bylo právě lesnictví, které před cca 200 lety jako první zavedlo princip trvalosti, nepřetržitosti a vyrovnanosti produkce dřevní hmoty. Když si však uvědomíme, co se stalo se smrkem během dvou až tří generací tak zvaného „trvalého hospodaření“, začneme pochybovat, že takové lesy mohou být trvalé. Lesnictví se zhlédlo v zemědělství, zaměřilo se na monokultury sklizené v pravidelných intervalech, aniž bychom biomasu odebíranou ve formě dříví do lesa nějakým způsobem vraceli. A to vše v dobré víře, že se pasečným hospodářstvím mnohé v lesích a lesním hospodaření změní k lepšímu. V porovnání s předchozím stavem k tomu skutečně v mnoha směrech došlo. V tom zásadním však nikoliv, ba postupně docházelo k „nejhoršímu“. Brzy začaly být pozorovány ekologicky zhoubné jevy: mj. poškození lesní půdy, její degradace, podstatné zhoršování zdravotního stavu lesů a jejich poškozování nejrůznějšími vlivy. V rámci ČR je nahodilými těžbami „vyznačeno“ cca 50 % současných těžeb. Něco děláme chybně. Proto musíme změnit přístup k obhospodařování lesa: vrátit lesu pomalost vývoje, členitost výstavby a druhovou pestrost a ponechat mu část dříví a nejlépe i všechny organický odpad k přirozenému rozpadu. Igor Míchal v roce 1992 napsal: „Lesy budou přirozené, nebo nebudou vůbec.“ S tím jednoznačně souhlasíme.

4

Co si představujeme pod pojmem „šetrné obhospodařování lesa“?

Jde o široce pojatý problém, zahrnující řadu pěstebně-ekologických a technicko-technologických opatření v obhospodařování lesa. A to ve využívání jak lesní půdy a mikroklimatu, tak lesního porostu samotného. V prvé řadě jde o snižování podílu holosečí a jejich náhradu výběrem jednotlivých stromů k převážně neholosečné obnovní těžbě, tj. podrostrními